

MOMENTUM

DE JUISTE INFORMATIE OP HET JUISTE MOMENT

Opnieuw nadenken
over uw behandeling voor kanker

Opnieuw nadenken over uw behandeling

Inleiding

Werkt uw behandeling niet meer? Dan moet u opnieuw nadenken en bespreken met uw behandelend arts:

- *Zijn er nog andere behandelopties?*
- *Wat zou een nieuwe behandeling betekenen voor u en uw kwaliteit van leven?*
- *Wat betekent kwaliteit van leven voor u?*
- *Wilt u zelf nog wel een nieuwe behandeling?*

Het kan zijn dat u over dingen anders bent gaan denken. Als u dat wilt, kunt u hierover praten met een (medisch) psycholoog, een ondersteuningsconsulent, een medisch maatschappelijk werker of een pastoor, een dominee, een rabbi, een imam of een humanistisch geestelijk verzorger. Niet voor al deze mensen is een verwijzing nodig maar bespreek de wens voor een eventuele verwijzing ook met uw huisarts of behandelend arts. We adviseren u ook te blijven praten met uw partner, kinderen, familie en vrienden. Zodat u van elkaar weet wat u en zij willen.

Kwaliteit van leven

Als u nadenkt over een nieuwe behandeling, adviseren we u na te denken over 2 dingen:

- *Wat doet de behandeling met uw kanker?*
- *Wat doet de behandeling met de kwaliteit van uw leven?*

Het is niet makkelijk te bedenken wat kwaliteit van leven voor u is. De vragen die hieronder staan, kunnen u helpen daarover na te denken.^{1,2} Ook kunt u praten over deze vragen met uw

partner, kinderen en vrienden maar ook met uw behandelend arts en verpleegkundigen.

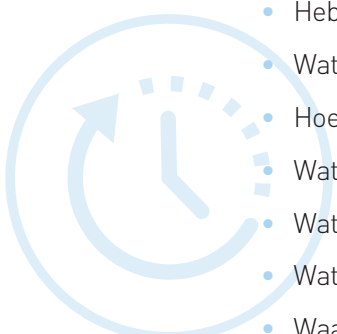
-
- Wat wilt u kunnen doen?
 - Waar geniet u van?
 - Wat vindt u belangrijker? Langer leven? Of kwaliteit van leven? Deze twee opties gaan helaas vaak niet samen.
 - Wat verwacht u van de toekomst?
 - Wat verwacht u van uw behandelend arts?
 - Is uw geloof belangrijk voor u? Heeft uw geloof invloed op hoe u naar de toekomst kijkt?
 - Hoe belangrijk zijn uw partner, kinderen, familie en vrienden voor u?
 - Hoe belangrijk zijn uw werk, uw vrijwilligerswerk of uw studie of opleiding?
 - Hoe belangrijk vindt u het om zelfstandig te zijn?
 - Wanneer vindt u de kwaliteit van uw leven te laag? Bedenk dat dit voor u kan veranderen. We adviseren u hierover te praten met uw partner, kinderen, familie en vrienden maar ook uw behandelend arts en verpleegkundige.

Wat betekent het leven voor u?

Misschien bent u door uw ziekte meer gaan nadenken wat het leven voor u betekent en mogelijk heeft u daardoor vragen die u eerder niet had:

- Waarom heb ik kanker?
- Waarom nu?
- Wie ben ik? En wat vind ik écht belangrijk?

-
- Wat wil ik doen? En wat wil ik niet meer doen?
 - Heb ik het goed gedaan in het leven?
 - Wat betekent de kanker in mijn leven?
 - Hoe wil ik dat mijn toekomst eruit ziet?
 - Wat is de zin van mijn leven?
 - Wat vind ik van de dood?
 - Wat vind ik van doodgaan?
 - Waar zou ik dood willen gaan als die tijd komt?

Veel mensen weten nu beter wat ze belangrijk vinden. En kunnen daar ook meer van genieten. Bijvoorbeeld van de mensen om hen heen of van de kleine dingen in het leven. Als u dat wilt, kunt u hierover praten met een (medisch) psycholoog, een ondersteuningsconsulent, een medisch maatschappelijk werker of een pastoor, een dominee, een rabbi, een imam of een humanistisch geestelijk verzorger.³

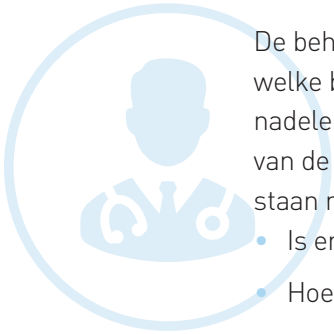
Welke behandelingen zijn mogelijk?

Is uw behandeling afgerond? Dan kunt u daarna soms een onderhoudsbehandeling krijgen met bijvoorbeeld chemotherapie of immuuntherapie. Zo'n behandeling kan de kanker voor een korte of langere tijd onder controle houden. Bij sommige patiënten kan deze behandeling er zelfs voor zorgen dat de kanker helemaal niet meer terugkomt.

Werkt uw behandeling niet meer? Komt de kanker terug? Of zijn er uitzaaiingen? Dan bekijken de behandelend arts en verpleegkundige wat er voor u mogelijk is. Er zijn dan 3 soorten behandelingen:

- Een behandeling gericht op genezing.
- Een behandeling gericht op langer leven en waardoor uw klachten verminderen.
- Een behandeling waardoor uw klachten verminderen.

De behandelend arts en de verpleegkundige bespreken met u welke behandelingen voor u mogelijk zijn. Wat de voordelen en nadelen zijn van de behandelingen. En wat u kunt verwachten van de behandelingen. Zij kunnen de vragen die hieronder staan met u bespreken⁴:

- Is er nog kans op genezing?
- Hoe groot is de kans dat ik genees?
- Hoe groot is de kans dat de tumor terugkomt?
- Hoe groot is de kans dat de behandeling werkt?
- Hoeveel tijd zal ik naar verwachting langer leven met deze behandeling?
- Wat zijn de verwachte bijwerkingen van de behandeling?
- Wat gaat er precies gebeuren in de behandeling?
- Moet ik voor de behandeling worden opgenomen in het ziekenhuis?
- Hoelang duurt de behandeling?
- Hoelang duurt het herstel van de behandeling?
- Hoe wordt er tijdens de behandeling gekeken welk effect de behandeling heeft?

Bedenk wel dat iedere patiënt met kanker maar ook elke kanker anders is en zich anders gedraagt. De behandelend arts en de verpleegkundige bespreken deze vragen zo goed mogelijk met u. Maar het kan bij u ook anders gaan. Thuis kunt u de folder of de gegeven informatie over uw behandeling nog eens rustig nalezen, samen met anderen. Ook kunt u contact opnemen met de patiëntenorganisatie die hoort bij uw soort kanker.

Hoe kiest u uw behandeling?

Het is niet makkelijk een behandeling te kiezen want elke behandeling heeft voordelen en nadelen. Ook moet u nadenken over de kwaliteit van uw leven. We adviseren hierover ook met uw partner, kinderen, familie en vrienden te praten. Op internet kunt u keuzehulpen vinden. Deze kunnen u helpen een keuze te maken. De keuzehulpen geven informatie over uw kanker. Over welke behandelingen mogelijk zijn en wat de potentiële voor- en nadelen van de behandeling zijn. In de meeste keuzehulpen kunt u ook opschrijven wat u belangrijk vindt. Ook kunt u met de behandelend arts praten over de verschillende behandelingen. Hij of zij kan met u de voordelen en nadelen bespreken. Wat u wilt en wat u juist niet wilt maar ook wat de behandelingen betekenen voor uw eigen situatie. Zo kunt u samen met hem of haar beslissen welke behandeling het beste bij u past.^{5,6,8}

Wilt u geen behandeling?

De behandeling van kanker kan zwaar zijn. Ook de gevolgen van de behandeling kunnen zwaar zijn. Vindt u de behandeling te zwaar? Bespreek dit dan met uw behandelend arts. Wilt u geen behandeling meer? Dan blijft uw behandelend arts u wel

helpen. Bijvoorbeeld om ervoor te zorgen dat u zo weinig mogelijk last of pijn heeft van uw ziekte.⁷

U kunt opschrijven wat u wel en niet wilt

In een wilsverklaring kunt u opschrijven wat u wel en niet wilt. U kunt hier bijvoorbeeld ook in opnemen of u wel of niet gereanimeerd wil worden als uw hart of uw ademhaling stopt. Bijvoorbeeld bij een operatie of wanneer u naar intensive care gaat. U kunt een wilsverklaring samen met uw behandelend arts maken. In een wilsverklaring kunt u ook opschrijven wat er moet gebeuren als u zelf geen beslissingen meer kunt nemen. Bijvoorbeeld wie u toestemming geeft om te beslissen over uw behandeling. Het is belangrijk dat u met uw behandelend arts en met uw familie en vrienden bespreekt wat u heeft opgeschreven.¹³

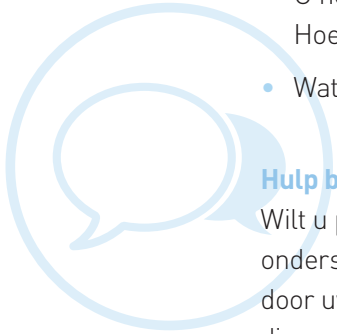
Belangrijk is om hiernaast ook te weten dat een arts op medische gronden kan beslissen dat het medisch zinloos is om u te reanimeren, te beademen of u op te nemen op de intensive care. Het is de taak van de arts om zinloos handelen tegen te gaan. Dit zal uw behandelend arts dan ook met u bespreken.

Wilt u meer of andere hulp?

De behandelend arts en verpleegkundigen behandelen u voor uw kanker maar zij kunnen u ook met andere dingen helpen:

- U denkt misschien veel na over uw ziekte. En over doodgaan. Wilt u daar met iemand over praten? Dit kan bijvoorbeeld met een medisch psycholoog, medisch maatschappelijk werk, een ondersteuningsconsulent of een geestelijk verzorger. Dan kunt u dat vragen aan uw behandelend arts of verpleegkundige.

-
- Wat betekent uw leven nu u kanker heeft? Of als u geen verdere behandelopties heeft? Ook over deze moeilijke onderwerpen kunt u met iemand praten.
 - U heeft door uw kanker mogelijk lichamelijke problemen. Hoe kunnen zij u daar mee helpen?
 - Wat kunt u het beste eten en drinken?

Hulp bij dagelijkse dingen

Wilt u praten over dagelijkse dingen? Dat kan met een ondersteuningsconsulent. Hier kunt u naar verwezen worden door uw behandelend arts. U kunt bijvoorbeeld praten over de dingen die hieronder staan:

- Vermoeidheid
- Emoties en verdriet¹⁰
- Uw relatie met uw partner en kinderen
- Seks
- Uw werk (ZZP'er)⁹

Hulp van een psycholoog

Kanker is een zware ziekte. Niet alleen lichamenlijk. U kunt ook verdrietig zijn of bang. Misschien bent u in de war. Of misschien weet u niet hoe u zich voelt. En psycholoog kan u daarmee helpen. Wilt u met een psycholoog praten? Bespreek dit dan met uw huisarts. Hij of zij kan u helpen een psycholoog te vinden. Ook heeft u een verwijzing van de huisarts nodig, om ervoor te zorgen dat uw zorgverzekering de psycholoog betaalt. Een psycholoog kan u helpen voor de start, tijdens en/of na het afronden van uw behandeling.

Verder leven met kanker

Leven met kanker moet je leren en soms moet je ook leren verder te leven. Zowel lichamelijk, emotioneel als sociaal. Ook hier kunt u hulp bij krijgen door ondersteuning van een fysiotherapeut of revalidatiearts indien nodig.¹¹

Praten over kanker is moeilijk. Doe het toch!

Praten over kanker is vaak moeilijk. Misschien kunt u het niet goed. Maar probeer het toch te doen, want het is belangrijk. Voor uzelf. En voor uw partner, kinderen, familie en vrienden. Durf het te doen, ook al vindt u dit moeilijk.¹²

Referenties

1. <https://www.kwf.nl/onderzoek/welk-onderzoek-krijgt-geld/Pages/kwaliteit-van-leven-onderzoek.aspx>.
2. <https://www.nieren.nl/bibliotheek/162-de-beste-behandeling/1610-zorgen-voor-kwaliteit-van-leven>
3. <https://www.kanker.nl/gevolgen-van-kanker/omgaan-met-kanker/omgaan-met-kanker/zingeving>
4. <http://www.keuzehulp-longkanker.nl/mijn-keuze/>
5. <https://www.kanker.nl/algemene-onderwerpen/zorg-in-het-ziekenhuis/samen-beslissen-over-de-behandeling/keuzehulpen>
6. <https://nfk.nl/themas/samen-beslissen>
7. <https://www.kanker.nl/kankersoorten/prostaatcancer/behandeling-en-bijwerkingen/afzien-van-behandeling>
8. <https://www.isala.nl/specialismen-en-centra/oncologisch-centrum/ondersteunende-zorg-bij-kanker/>
9. <https://www.isala.nl/specialismen-en-centra/oncologisch-centrum/ondersteunende-zorg-bij-kanker/ondersteuningsconsulent/>
10. <https://www.isala.nl/patientenfolders/7415-psychologische-behandeling-bij-kanker/>
11. <https://www.rijndam.nl/revalidatie/volwassenenrevalidatie/oncologische-revalidatie>
12. <https://www.overwegmetkanker.nl/impact-van-kanker/overleefmodus-doorgaan/durven-uitspreken>
13. Amphia, afdeling Longoncologie. Hulp bij uw vragen als u ernstig ziek bent. Te raadplegen via https://www.longkankernederland.nl/wp-content/uploads/2019/05/Amphia_Waaier-Oncologie2019_02.pdf

MOMENTUM

DE JUISTE INFORMATIE OP HET JUISTE MOMENT

Deze informatie is ontwikkeld door longarts Drs. B. Tomlow,
afdeling Longgeneeskunde van Isala
en mede mogelijk gemaakt door Bristol Myers Squibb.

2021 ONC-NL-2100079

